

vorništa. — 1. Avgusta 1655 so dajali hvalo visokim stanovom Krajskim, kateri so dali s svojimi dnarji jezuitom novo šolsko poslopje zidati. 14. avgusta so se začele šole v novem poslopji, sedanjem redútu. Nad vratmi tega poslopja je še današnji dan letno številko 1658 v teh le besedah brati:

**NOVAE AEDIS GYMNASII LABACENSIS.
AERE ORDINVM CARNIOLIAE.**

V mesecu juniju 1659 je mogel kasist Bošt. Rezboršič v novi šoli vpričo vsih učencov v pokorivni obleki zavoljo pijančevanja in pretepanja pokoro delati. — Gosp. Nečasek je bral med mnogimi drugimi rečmi tudi kupno pismo, med religijnim zakladom in stanovi narejeno, v katerem je imenovani zaklad stanovom v mestu, blizu poljanskega predmestja ležeči frančiškanski kloster in cerkev prodal za izzidanje liceuma, in potem prošnje z odgovori na-nje, s katerimi so stanovi slavno deželno sodnijo prosili, usmertivni edikt izpisati, da bi mogli, ko je odločeni čas pretekkel, pa se jezuiti kot lastniki niso mogli oglasiti, redut na svoje ime prepisati.

(Konec sledí.)

Lepoznansko polje.

Dvojčka.

Prizor iz zadnje avstrijsko-ogerske vojske.

(Dalje.)

Ločili smo se kakor iskreni mnogoletni znanci; — jez sem se poprej odpravil naprej in po celi poti nisem mislil na drugo kot na krasno Zofijo.

Kratke tiste dni, ktere sem še v *** preživel, sem marljivo upotreboval, da svoje drago in milo znanstvo učverstim, in ko sem s svojim regimentom mesto zapustil, sem storil to sicer z žalostjo, pa vendar s sladkim prepričanjem nadušen, da bo v sercu lepe Zofije ravno tako moja slika ostala, kakor njena v mojem. Bog je tako dal, da ste se najine serci sošle in porazumele. Sklenila sva, se pred Bogom za večno združiti in pogovorila se, da se bom po dokončani italijanski vojski vernil, Zofijo si za ženo sprositi in tako nedolžno in čisto zvezo najinih serc z blagoslovom Božjim in mašnikovim za vselej utrditi.

Kaj in koliko sem po kervavih poljanah Italije doživel, prijatelj, to je tebi in vsim ondi bivšim znano. Želja po slavi in ljubezen do moje Zofije ste me vodile in spremljevale po bojnem polji, hrabrega me delale v nesrečah in rešile me iz nevarnost kakor dva nadzemeljska varha.

Zdaj se razleže glas o vojski naši, da so se namreč Serbje do zadnjega moža zoper dolgo in divje napadovanje in zateranje na junaške noge vzdignili za obrambo svojih naravnejših pravic: za narodnost in véro!

Kteri rodoljub bi bil pri tacih naznanilih merzel ostal?

Tudi jez sem prihitel k bratom svojim, da s hrabro desnico ali branim svete pravice naše, ali pa da junaško padem na bojnem polji kakor zvest sin svojega naroda, naroda tako nepravilno gaženega in zateranega. Nadjal sem se, da bom še svojega ljubega očeta, kateri so bili ravno takrat prav zlo zboleli, saj toliko še vidil, da prejmem še enkrat njih blagoslov in jim zadnjo uro osladim.

Nadjal sem se, da bom po dokončanem boji svojo drago Zofijo kakor zvesto zaročnico peljal pred oltar in jo na večno „svojo“ imenoval.

Nadjal sem se poslednjič, da bom tudi od svojega brata morebiti kaj bolj veselega slišal.

Vsega tega sem se, revček, nadjal. — In kaj sem najdel?

Narod svoj v narvečji nadlogi in stiski, vasí njegove požgane in poropane, otroke pomorjene, polja požgane in razdjane.

Brat moj, izdávši cesarja in narod, se je pridružil in prestopil k puntarjem, pomadžaril svoje častito ime in nanesel s tem sebi in nam neizrekljivo sramoto — madež neizbrisljiv. — Moj oče, že pred vés bolehen starček, umerjejo kmalo potem, smertno v serce ranjeni od te žalostne novice. Poslednje trenutke še so blagoslovljali mene, proklinjali pa mojega brata.

Draga moja Zofija je bila vsled peklenskih kovarstev Danila V — in njenega očeta, prestopivšega tudi k madžarom — — — z mojim bratom po sili zaročena; — nič ni pomagalo, vse njene vroče solze, ne prošnje njene drage matere Ona je zdaj žena mojega brata, ki si je verh vsega tega dal še mojo očetovsko lastnino po puntarski vladi sebi prisoditi, in je tako meni ne le srečo, mir in prihodnost podkopal, ampak oropal me še moje očetovske dedšine po nepravilni poti.

In zdaj, prijatelj moj, reci, kaj so vse muke pekla memo divje bolečine, ki izjeda žalno moje serce? Povej mi, je li vredno odkrivati rane, za ktere zdravila ni? — je li vredno tolažiti človeka, kterege je zapustil slednji up?! —

VI.

Vihar čezdalje bolj in bolj divja in žvižga nad pustimi grobmi, kakor če bi objokoval nedolžne žertve tû pobitih in zakopanih Serbov.

Gromovi strašno bobné. Mislil bi, da hočejo zemljo iz svojega položaja in teka premakniti; — goreče strelje s strašno urnostjo švigajo od iztoka do zapada; mislil bi, obok neba bo razpadel in zgrudil se na tamno zemljo. — Donava razdivjano strašno stoka enako zvezanemu velikanu, ker nemore razdreti močnih jo obdajočih sten.

Vse naravne moči se nahajajo nocoj v divjem boji; rekel bi človek, da se priroda hoče zopet v svoj prvotni stalež spremeniti.

To je ena tistih strašnih nočí, ki so v našem cesarstvu edino le v Banatu, po poljskih in ogerskih pustinah domače in dalječ nadvladajo moč viharjev in neviht v družih predelih.

(Dalje sledí.)

Ozir po svetu.

Revšina v Londonu.

London, stolno mesto angleškega kraljestva, prvo mesto cele zemlje v vsih ozirih — po velikosti, po bogastvu in po revšini — šteje blizo 3 milijone prebivavcov. Med tavženti in tavženti hiš in poslopij postopa več ko 30,000 ljudi obojega spola, vsaktere starosti, kateri ne vajo, kje je njih dom, kam bodo zvečer svojo glavo položili. Na cestah ne smejo ostajati, ker jih ondi policija ne terpi, pa tudi zapreti ne smé. Zakaj če hoče kdo pod policijsko streho spati, se mora s kako hudobijo te časti vrednega storiti. Ljudje omenjene verste se pa policijskega prenočiša tako skerbno varjejo, da si ga prav z ničimur nočejo kupiti, tudi s hudodelstvom ne. Njih žeslo je: „Svobodni hočemo ostati in če prav pod zemljo!“ Volijo si rajše, živi pokopani biti, kakor si s hudodelstvom prenočiše preskerbeti. Na zemlji nimajo prostora ponoči, kamor bi svojo glavo položili, še menj pa postelj. Pod mostove, pod vrata, pod vozove, v nerabljene cevi za gaz in v take vodotoke, v nedodelane, poderte hiše zahajajo, ali pa se po cestah v kotih na golem kamnji kupičijo, da eden družega — stari in mladi obojega spola — v spanji s svojimi cunjami ogrevajo. Policije ne smejo kaj tacega terpeti, pa ogibajo se kupov tacih nesrečnežev, ker bi spavajočo revšino pač predramili, prenočiša pa bi ji ne mogli dati.

Tolsti predstojniki siromašnic in delavnišnic, za ktere ljudstvo toliko in toliko plačuje, zaperajo vrata in zamaše svoje ušesa, kadar terja gosposka od njih kako podporo za najubožnejše in najrevnejše. Kteri nimajo stanovanj, osta-

nejo brez njih in srečen je, kdor more dokazati, da je že toliko in tolike let v tem ali unem okraji mesta pil grenko medico revšine.

Kako in kje vsi teh tridesettavžent siromakov prenočujejo, kako v noči in megli, v dežji, mrazu in snegu vedno prebijejo in dan na dan zopet najbogateje mesto sveta z najostudnijimi in najrevnijimi cunjami pokrivajo, ostane čudo, kakor pet krav za en groš! Samo iz nekterih podzemeljskih prenočiš se dá to nekoliko posnėti. Eno teh ima imé „Adelfovo občje.“ Še ni dolgo, kar so za to občje zvedli, in celo mesto je ostermélo nad tem.

Nekak poseben duh je razodel podzemeljsko življenje v Adolfovem občji. Prebivavci hiš tistega kraja so namreč začeli gosposki tožiti, da jih dan na dan huji smrad nadlegje; tožili so pa tudi, da je ponoči pod njimi tak peklenski hrup in šum, da je strah. Najhuje je to ob nedeljah o službi božji. Nedeljo posvečevati je pa na Angležkem silno oestro zapovedano, in gosposka čuje z enako oestro nad tem. O službi božji pobegne tedaj po tavžent in tavžent starcov, otrok, deklét in fantičev v Adelfovo občje z vsakterimi jedili in pijačami, katerih ne smejo zgorej prodajati. Zdolej pa je posvečevanje nedelje neznano. Med tem, ko obhajajo zgorej nedeljo, se naredí zdolej nedeljski somenj, kterege ostudnosti popisati je nemogoče.

(Dalje sledi.)

Novičar iz avstrijskih krajev.

Iz Gorice. Poslednji dan mesca oktobra smo imeli veselje, tri šolske sestre (nune) v našem prijaznem mestu sprejeti, ktere so prišle iz Monakova, napravo za nemo-glušce v svoje roke prevzeti. Ta dobrodela naprava je že v Gorici 18 let in je v nji 70 nemo-gluih učencov (mutcov).

Iz Ljubljane. V pondeljek, 9. t. m. zvečer je napravilo društvo katolijskih družetev v redutu nemšk igrokaz in kaj iskreno je donela iz njih gerl pesem, pa ne — kje dom je moj!

Novičar iz raznih krajev.

Doklade k davkom za upravno leto 1857 so bile: za potrebe vsih ces. deželá 8 milijonov, 264 tavžent in 672 fl., in za oprostenje zemljiš 22 milijonov, 14,633 fl., torej skupej 30 milijonov, 279 tavžent in 305 fl. Za leto 1858 (to je od 1. novembra 1857 do poslednjega oktobra 1858) pa znesejo doklade k davkom za potrebe vsih ces. deželá 6 milijonov, 420 tavžent in 544 fl., za oprostenje zemljiš 21 milijonov, 306 tavžent in 310 fl., skupej 27 milijonov, 726 tavžent in 854 fl. Memo leta 1857 bo tedaj v letu 1858 za 2.552,451 fl. menj davka v celem cesarstvu plačati. — Slavni maršal grof Radecki je 2. t. m. 91. leto svoje starosti dopolnil. Kakor vsako leto, so tudi letos presvitli Cesar in Cesarica slavnemu starčku po telegrafu srečo za god vošili. — Vse naprave za dobrodeltvo in za siromake na Dunaji bodo neki njih namenom ugodno pre naredili. Namen imajo, posebno višje osrednje vodstvo vsih teh naprav utemeljiti. Tacih je na Dunaji 120. — S kakošnim pridom se pečajo na Ogorskem z rejo dinj, pričuje to, da sta dva gjurska (Raaber) dinjorejca skup za 1000 fl. samo dinj prodala. Med dinjami pa sta nasadila še krompirja, fižola in turšice; s pridelki teh sta lahko davke in druge stroške poplačala. — Stiska v dnarjih še vedno ni odjenjala v véliki kupčii. Samo v Novem Jorku v Ameriki štejejo doslej 900 kantov s kakimi 900 milijoni gold. našega dnarja. Največ terpi zavoljo tega angležko in francozko kupčijstvo. Hala Bogu, naše ni tako močno v nesrečo potegnjeno, če ravno je mogel tudi v našem cesarstvu kdo tú in tam se nemili osodi ukloniti. — Serbski knez je

nekemu Marku Nikoliću 1000 cesarskih cekinov podaril, ker je oblastnijam naklep zarotnikov razodel. Deželna vlada mu je enako podarilo naklonila in knezov tast, starostnik Jefrom Nenadović mu je krasno sabljo poslal. — Sploh se more reči, da iz turško-slovanskih dežel žalostne novice dohajajo. Komaj je po božji previdnosti v Serbii bila prekucija odvernjena, že pripovedujejo časniki, da je bila črnogorskemu vladniku epaka namenjena. Pa tú je, kakor v Serbii, najeti morivec se skesal, preden je svojo roko in celo Černo goro s kervjo izvoljenega oblastnika omadeževal. Bil je namreč neki Ivo Mijatov Ljubotinjan s 100 cekini od strica kneza Danila, Mašan Savo, podkupljen, unega umoriti. Mašan Savo je že prejél plačilo za svoj naklep, ker so mu z „olovom i praom“ kratko pot v večnost pokazali (t. j. ustrelili so ga). — Iz Italije nič več posebnega, kakor da je bil pred nekimi tedni zloglasoviti Mazzini zopet v Genovi, in da je daroval sardinski kralj 10,000 frankov v podporo vdov, otrok i. dr. v Indii umorjenih Angležev. — Iz Pariza je dospéla novica, da je kitajski cesar Angležem vojsko napovedal. „Novičar“ je pred nekimi tedni tudi naznanil, da so Francozi Kitajcom vojsko napovedali. Pozneje pa ni bilo tega nikjer več brati ne slišati. Upati je, da bo tudi una prazna ostala. — Med nemško-zveznimi državami in dansko vlado je že več časa nekak razpor, kterege konec in nasledki se ne dajo prerokovati. Prostora zmanjkuje, kaj več o njem govoriti; spriložnostjo bo „Novičar“ že kaj več povedal; enako prihodnjič kaj iz Moldove in Valahije. — Angleži ne stojé neki zavoljo tega, da so Delhi si osvojili, še nič na terdnejih nogah, ker je imela vstajna armada, ktera je bila v mestu, priložnost, odtegniti. Ognjišče imajo sicer Angleži v rokah, pa plamen je drugam švignil in bo v drugih krajih iz novega zavihral.

Kratkočasnica za poskušnjo s cirilico pisana.

Spisal Matija Majar.

Некі крадливец приде в другом годну (Stock) в јисбо, не чуті нікогар, побере облачила, коликор јих најде и несе при лепем белем дневу предерзно цело бутаро облеке покрадене по стопницях. В первом годну га среча једен господ и га запита (впраша): кам несеш та облачила? — Со ми јих дали, рече крадливец, да јих пошчетам и мало поправим. — Боді тако добер, рече господ, вземі ше мојо сукньо и изшчетай ми јо. Из серца рад, одговорі крадливец, јо вземе и хитро згине. —

Наук: варуј се гольфије мед незнанимі људмі

Učenec.

Serbska narodna.

Vuk. I, 171, 105.

Tú je — govoriyo —
Samouk učenec:
Uči še iz knige.
Pravi njemu kniga:
Naj ne jaše konja,
Naj ne paše sablje,
Naj ne pije vina,
Naj ne ljubi drage.
Ne uboga učenec,
Kar mu kaže kniga;
Še bolj konja jaše,
Še bolj sabljo paše,
Še bolj vino pije,
Še bolj drago ljubi.

C.

Pogovori vredništva. Gosp. D-n na N: V sestavku s podpisom „Br. N. iz N.“ nismo nobenih razzaljivih osebnost zapazili; tedaj pax nobiscum!

narja; postarani moji starši so živeli veseli in zdravi v moji hiši; žena moja, častita in dobra duša, me je obdarovala z zdravimi in veselimi otroci, z eno besedo, blagoslov božji je bil delž moje duše. — Al kaj sem zdaj? — berač! O berač je še memo mene srečen in bogat, zakaj on, ki ni nikdar nič imel, tudi nima uzroka mnogo žalovati; al jez sem imel vsega — vsega, in zdaj nimam nič, razun divjega gada v sercu, ki me pika noč in dan.“

Žalost in bolečine, ki so se v poslednjih besedah graničarja izrazovale, so bile tako iskrene in globoke, da Ivan in Franje vsa ginjena z nar večjim pomilovanjem pričneta gledati moža pred njima stoječega.

„Ne smem se vendar obotavljati,“ nadaljuje graničar. „Divje madžarske trume so se približale tudi našemu, dozdej mir vživajočemu selu. Nadjaje se obljubljene pomoči in pričakovajoči je slednji trenutek, smo se postavili neprijatlu v bran. Po dolgem in kervavem boji smo mogli se umakniti nazaj v vas. Madžari nam za petami sledé. Jez s sekuro v roki stojim pred hišnimi vratmi, da ubranim pred ropajočim neprijatlom svojo hišo. Pa zastonj! padel sem smertno ranjen in mogel sem gledati“ — tū začne z zamolklim in berzlim glasom govoriti, „kako so moje slabotne starše na kosce razsekali, otroke na bajonete natikali in mojo drago ženko — smertno ranijo; — in vse to narveč vsled prigovarjanja njih kervolačnega vodja, kterege nikdar — ja nikdar pozabil ne bom. Akoravno smertno ranjen — sem vendar kmalo ozdravel, in to ne toliko vsled kakega zdravila kakor po strastnih željah strašnega kervavega maščevanja. Do današnjega dneva sem vedno zasledoval morivca, po katerem mi je vse na zemlji razpadlo. Njegovo življenje je bilo že mnogokrat v moji oblasti; tudi to noč ga je samo to rešilo krogle moje, ker bi to za njega prečastna smert bila, ktere ta izdajavec ni vréden. — In zdaj, povejte mi gospod zapovednik! kaj ima pričakovati pri vas človek, ki je nesrečni in revni svoj narod izdal, častno ime svojega rodú in cesarja zatajil in nezvést bil vojaški prisegi?“

„Smert!“ odgovori.

„Samo smert?“

„Smert in sramoto“, zaverne začudeno Ivan.

„Dobro; — še nekaj,“ nadaljuje graničar. „Vi ste te dni vlovili nekega madžarskega ogledúha?“ „Sem ga.“

„Ta ogledúh je Danilo V —, človek, kteremu je mnogo na tem ležeče, da Vam izmakne in pobegne.“

„Bog s teboj, človek“, zavpije osupnjeni Ivan, „od kod veš ti to? — Res, to je tisti človek, ki je tudi meni smertne rane zadál, in akoravno bi se bil lahko nad njim zmaščeval, vendar tega nisem storil; še svojemu narboljemu prijatlu Franju nisem povedal, kdo da je; dosti mu je, sem si mislil, da je suženj in vjetnik, verh tega pa še slaboten in bolehen.“

„Ha, ha, bolehen!“ se nasmeja graničar! „prokleta taka serbska iskrenost in dobrotá! — Bolehen! da! da! kakor jez in — in! — Če bi bili zdaj pod oknom R — čeve hiše, bi vidili, kako zdaj vražji moj morivec vašega bolnega vjetnika oprostuje in kako bosta čez kake pol ure srečno peté vnesla ter Vam fige kazala.“ — Ivan in Franje gledata sterme v govorečega in ne vésta, kaj bi mislila o njem.

„Gospod zapovednik,“ nadaljuje graničar, „čas mojega maščevanja prihaja. Pošljite, prosim Vas, urno strážo k Donavi med tretjo in četerto vodenico!“

„Kaj ti bo, za Boga, tam stráža, ker ondi prek sterme obrežja komaj ptica zleteti zamore? — Vendar, naj se ti zgodi po volji. Brate Franjo! hodi urno in odpravi neutegoma nekoliko vojakov k R — čevi hiši; kakih deset pa pošlji sém, da hitiva ž njimi k Donavi!“

(Konec sledí.)

Ozir po svetu.

Revšina v Londonu.

(Dalje.)

Dvakrat sem se peljal, piše neki pisatelj o tem, po tej peklenki poti pod zemljo, enkrat podnévi, drugič pa ponoči, vidit podlago, na kateri stoji mešano, v oholosti zastarano, ponosno poslopje angleškega družbenega življenja; — poslopje, nad katerim se slednji čudi, kateri ga ne pozná.

Popotovaje po mnogih in raznih stezah in stezicah sem prišel z dvema serčnima tovaršoma do vlažnega zaduhlega obočja. Zgorej je bilo suho toplo vreme. Tū nam je pa na polzki poti merzla, vlažna in smerdeča trohnoča v nos vdarjala. Tū so sozidane vrata v čast najhuje, revšine častne vrata izveržencov vsake verste — najbogatejega in največjega mesta cele zemlje. Zastonj zevajo ob bregovih Tamize duri kanalov, po katerih se nesnaga v reko odteka, to nesnago sprejeti. Tū ima izveržek človeške družbe svoj grad, svoj sedež. Tū sem ne sme nikolj sonce zasijati, ne sonce nebeško, ne žarek sonca, ki zná zasijati iz serc blazih ljudi. Kar je blazega in lepega, oterpne tū, se skerči ali pa ga brezumno osupnjenje od tod spodí. Tudi jez bi bil skorej pobegnul, pa moja serčna prijatla sta me pregovorila, ostati. Veljalo je, se s tem svetom soznaniti. Tedaj le naprej, naprej! Lastne besede so nam tako ptuje na ušese bile, kakor v tamoti doneči, nam nerazumljivi glasovi hudih duhov, kateri so se ali iz černih postranskih lukenj ali pa iz sivo-rudečih gaznih luč (sonca in zvezd tega podzemeljskega nasélstva) nam kakor pačili. Gaz je tako slabo berlel, da je kakor s plajščem to pušoba pokrival in nesnago v nji. Sploh ni ničesa viditi, kakor tū in tam kak kamen, kako trohnjeno desko ali dilo, kak kup nesnage v kotih obokov — blazine in odeje ljudstva, kateri se zdaj na zemlji sprehaja in kupčuje, beračje, go-ljufava in vsak po svoje se za par réparjev trudi. Podnévi ne ostane dólí nič družega kakor hišno orodje teh nesrečnežev, in to je — nesnaga in enakomerai, vlažni, ostudni mraz, kateri tudi v pasjih dnevih enak ostane, in plesnjiva obupljivost te revšine, čez katero je ni druge na zemlji. — Strašno tiho je vse tū dólí. Pa s toliko večjim gromenjem in debelo ozidje v dnú pretresaje derdrá težek voz pod enem večjih obokov. V slabi svitlobi se lesketá léd, s kterim je obložen. Tū doli imajo ledenice, iz kterih dobivajo kavárji in lekarji hladilo za vročno nadzemlje, verh tega je pa tu mnogo mnogo ola, vina in vsacega blaga v hramih z železnimi vratmi in ključavnicami zapertih. Ledenice delajo to podzemlje še bolj merzlo, zavoljo česar njegovi prebivavci skerbno gledajo, dokler je mogoče, po družih kotih in krajih, da ondi prenočujejo.

Tako je to podzemlje podnévi. Kako pa njegovi prebivavci živé in se obračajo, je mogoče le ponoči viditi. Enajsta ura zvečer je že odbila, ko smo prišli jez in moja dva prijatla drugič v to peklo pod mestom Londonom. Posamni utrudeni popotniki in cele družine z otroci, zaviti v cunje ali na rokah matere terdno spavajoči, odrašeni mladenci in dekličí dohajajo od mnogih strani, obloženi z nekakim orodjem, — z ostanjki in drobci bivših jerbasonov itd. — iz kterih púha duh marsikterih trohlih jedíl in družega blaga. Tū in tam že polégvajo, po samem ali pa kardeloma, vlačugarji po nesnažnem kamnji ali podperajo po svoji šegi vlažno zidovje. Drugi obračajo sterme oči še, pripravno mesto si izbrati, na kterem bi spali; še drugi kričé še brihtni, ostanjke svojega blaga na prodaj ponujaje, in najdejo marsikoga, kteremu kaj spečajo. Večkrat smo se srečali s policaji, kterih slepivnih lamp svit se je tū ali tam po kupih raztergancov bistro in urno zabliskal, da bi morda kakega znanega hudodelca izsledili in sabo odpeljali.

Čuj, čuj! kaj oklicuje nekdo tam? Postelje?

„Postelje! postelje! postelje! po krajcarji za noč, samo po krajcarji! Vode, mjila (žajfe) in ognja za kuho —

vsega za en krajcar! Zdaj je čas za to, gospé in gospodje, zdaj je čas!“

V najgerjih kotih, kjer je še kaj upanja, si kaj pridobiti, razpne še poželjenje po dobičku svoje mreže v tem strašnem Babilonu; — skuša, poskuša in marsikdaj dobro opravi.

(Konec sledí.)

Novičar iz avstrijskih krajev.

Iz Dunaja 10. nov. Povedale ste, ljube „Novice“ pred nekimi tedni, da bodo po novem letu v Milanu davek od psov plačevali. Kakor za gotovo terdijo, čaka Dunajčane enaka. Tudi pri nas bomo néki od 1. januarja 1858 dobili tak davek, in sicer bo od vsacega psa po 10 fl. na letu plačevati, samo mesarskih, gojzdnarskih psov in psov posestnikov ne bo zadel davek. — * r.

Iz Ljubljane. Včeraj smo pokopali vis. častitljivega ljubljanskega korarja, Jurja Zupana. 74 let je bil star in ravno je 50 let preteklo, kar je bil mašnik.

Iz Ljubljane. V sredo se je začela na Poljanah trojna šola c. k. kmetijske družbe, namreč: šola podkovstva, šola živinozdravništva in pa šola kmetijstva. Število učencov je letos toliko, da že dolgo ni tolikšno bilo; je namreč učencov podkovstva in živinozdravništva 16, učencov kmetijstva 8. — Ker „Novice“ večkrat vremena opomnijo, naj zapišejo v posebno vremenost letošnjega leta tudi to naključbo, da se je kmetiški pregovor od sv. Martina, kateri pravi:

„Za soncom svetega Martina
Kej kmalo pride sneg, zmerzlina;
Če tud ta dan prav dobro greje,
Tri dni le babje let' se šteje

letos natanko spolnil, ker v sončnem svitu na sv. Martina dan še vse čiste gore je že ponoči pobelil sneg krog in krog, pa tudi ravnine tû in tam po Notrajuskem i. t. d.; včeraj je začel naletovati tudi v Ljubljani.

Novičar iz raznih krajev.

Visoko c. kr. pravosodno ministerstvo je izreklo, da ima ukaz od leta 1853, kateri velí, da invalidi, kateri so zavoljo kakega hudodelstva v težko ječo obsojeni, priboljške zgubé, ktere vživajo, in da je ta ukaz tudi na tiste priboljške razširjen, ktere invalidi ali dosluženi vojaki iz cesarskih ali privatnih zavodov dobivajo. To pa ne veljá za tiste, kateri so v prosto ječo obsojeni. — Visoko c. kr. ministerstvo notranjih opravil je dovolilo, da takim, kateri še niso postavne starosti dosegli, ni prepovedano, si kmetijstva kupovati, pa izreklo je tudi, da smé, kdor je vojaščini podveržen, si kmetijstvo kupiti, toda zavoljo tega še ni vojaščine oprosteno. — Požunski judje so, kakor vsako leto, po stari šegi tudi letos presvitlemu Cesarju dve lepo okinčane gosí na dan sv. Martina podali. — Po poslednjih povodnjih v Piemontu so samo železnice kake 4 milijone gold. škode terpele. — Iz Carigrada zvémo, da se je, ko je francozki poslanec zavoljo tega spregel, ker je stari Rešid paša véliki vesír postal, več poslancov ponudilo, ta dva gospoda sprijazniti. Drugej pa je brati, da je francozki cesar svojemu poslancu v Carigradu prav dal, da je tako krepko zoper Rešida na noge stopil. Zavoljo tega prerokujejo nekteri, da bo turško-francozko merzenje več časa terpelo, kakor je misliti. — Belgijski kralj je ministerstvo razpustil, in novi ministri so: Rogier za notranje, Devrieré za unanje opravila, Frère-Orban za dnarstvo, Teš za pravosodje in Berten za vojsko. — Na arbanski in ercegovinski meji si Černogorci in Turki še vedno zabavljajo in se pošiljajo uzajemno s kervavimi glavami domú. Po stari šegi pošiljajo Černogorci

glave pobitih Turkov na dolzih drogovih v Cetinje. Na ercegovinski meji so nedavno Černogorci mnogo živino siloma odgnali in več pastirjev pomorili. Kratke reči: vsa meja je v slobni vstaji. Žalostno je to, in sploh so začeli že tû in tam želje razodevati, da bi se več storilo za te kraje za mirú in pravice voljo.

Žena bogatega Gavana.

Serbska narodna.

Vuk, I. 207, 127.

Zapovedal Gospod Bog
Dvema, trem je angelom:

„O vi moji angeli!
„Vi nebeški vojvodi!
„Stopite na zemljo dol,
„Goslice izrežite
„Iz suhega javora,
„Pa po svetu hodite,
„Ko po cvetu bčelica,
„Od prozora Božjega,
„Od iztoka solnčnega,
„In vse vére skušajte,
„In po redu mesta vse,
„Ve li vsako za Bogá,
„Za ime Gospodovo.“

Ko to čujo angeli,
Stopijo na zemljo dol,
Goslice izrežejo,
Iz suhega javora,
Pa po svetu hodijo,
Ko po cvetu bčelica,
Od prozora Božjega,
Od iztoka solnčnega,
In vse vére skušajo,
In po redu mesta vse;
Vsako znade za Bogá,
Za ime Gospodovo.

Ko pred dvore pridejo
Gavana bogatega —
In to pripetilo se
Ravno na nedeljo je —
Stojé božji angeli
Pol nedelje pred durmi,
Da bolijo jih nogé,
Godejo na goslice,
Bele roke trudijo,
Zlobnih psov se branijo.
Ko prikaže se gospá
Ponosita Jelena,
Pred njo grejo dvorkinje
In za njo služabnice,
Pavi ji s perutami
Gorko lice hladijo;
Pa prinese jim gospá.
Ponosita Jelena,
Kruha osmojenega,
Ki je v petek vmeden bil
In v saboto vsajen v peč,
Iz peči v nedeljo vzet;
Tega Jelena ne dá,
Kot Gospodu ljubo je,
Ampak berčne Jelena
Z desno nogo angelom:
„Nate tû, božjaki vi!
„Kaki li je ta vaš Bog,
„Ki ne more živiti
„Svojih slug na domu sam,
„Da pošilja k meni jih?
„Boga imam jaz domá,
„Ki postavil meni je
„Terdne dvore svinčene,

„In stolove sreberne,
„Mnogo blaga, mnogo čed.*

Odidejo angeli,
Ali sreča Stevan jih,
Verni sluga Gavana.
Govoré božjaki mu:
„Čuješ Stevan, bratec naš!
„Bogajme nam kaj daruj!“
Pa besedi Stevan jim:
„Čujte, bratje božjaki!
„Prav nikjer jaz nimam nič,
„Kakor eno jagnjiče;
„Služil sem pri Gavanu,
„Celih devet dolgih let,
„Pa mi dali niso nič,
„Kakor eno jagnjiče,
„Prosil jaz sam mleka sem,
„Da redil sem jagnjiče,
„Sadaj moje jagnjiče
„Je naj bolje zmed ovac,
„Vam poklonil rad bi ga,
„Pa odnesli ravno zdaj
„So pastirji jagnjiče.“

Govorijo angeli:
„Hvala, Stevan, bratec naš!
„Če ko jezik — serce je,
„Sadaj jagnje tukaj bo.“
Krog oberne Stevan se,
Ali, glej mi, jagnjiče
Sém iz polja bleketa.
Stevan se ga veseli
Kakor svoje majkice.
Vzame Stevan jagnjiče
In poljubi trikrat ga,
Pa božjaku dade ga:
„Tû, božjaki, bratje mi!
„Naj bo vaše jagnjiče,
„Bodi Bog mi milostiv.“
„Hvala, Stevan, bratec naš!“ —
Odidejo angeli,
Odnesejo jagnjiče.
Ko so prišli angeli
Pred prestol zveličarja,
Pravijo Gospod Bogú,
Kak na zemlji bilo je
(To Gospod Bog bolje vé,
Kakor sami angeli)
Tedaj reče Gospod Bog:
„Čujete li, angeli!
„Stopite na zemljo dol,
„Na dvorove pojdete
„Gavana bogatega.
„Mu na dvorih storite,
„Balatinsko jezero, *)
„Ulovite Jeleno,
„Ponosito Jeleno,
„In na belo gerlo ji
„Obesite kamenja,
„Vraga zvežite h kamenu,
„Naj po peklju tira jo,
„Kakor barko po valéh.“ C.

*) Na Madžarskem pripovedujejo, da se v jezeru Balatinu, ko je nebo vedro in voda bistra, še zdaj vidi zidovje Gavanovih dvorov.

Ozir po svetu.

Revšina v Londonu.

(Konec.)

Tudi Kekavci so že rečeni el zbog lepoglasja iztrebili.
4. „Na mnogo mestih, kjer Serbi izgovarjajo *č* (od *t*) govoriijo oni tj, na priliko: bratja, prutje i. t. d.“

Tako govoriijo večidel tudi vsi Kekavci.

5. „Kjerkoli izgovarjajo Serbi št, govore oni šč, na priliko: prišč, ognjišče, ščap i. t. d. (ali poščen, kjer je *š* postal od *c*, tudi oni tako govoriijo).“

Ta izrečba je, menim, tudi vsem Kekavcom navadna razen Gorencov, ki zavolj lepoglasja izpuščajo *č*, pa tudi večkrat zadevajo na dvoumnost.

6. „Povsod izgovarjajo *h* kakor Nemci *ch*.“

7. „V rod. višobr. pravijo na priliko: gradov, žén; v mestniku pa gradovih, ženah.“

8. „Besede, ki se v možkem spolu v slovenskem jeziku veršijo na *Ъ*, imajo v rod. višobr. ih, na priliko: golubih, persternih, putih.“

Pri Kekavcih ob Kupi imajo tudi enosložne besede možkega spola neživih reči v rod. višobr. radi na koncu *ž*, na priliko: zob, rog, krak, las, put. Tako se čuje govoriti: „več imam skerbí ko lasí na glavi.“ Pastirčki izmed dveh sosesk si zabavljajo na paši, kadar se sasta-nejo:

„Naša paša bolja
Nego vaša troja;
Naša volom do rogi,
Vaša žabam do kraki.“

Izmed enosložnih besed možkega spola živih reči mi so li mož, kmet in vol znani, da imajo poleg možev, kmetov, volov tudi moží, kmetí, volí, kar se le redko čuje.

9. „V nedoločivnem naklonu izpuščajo pri vsih glagolih na koncu *ž*, na priliko: molit, pisat i. t. d.“

Ta *ž* se je začel tudi pri Kekavcih jako opuščati pri Kupi, vendar živí želivni naklon onde povsod, na priliko: zdrav bil, srečno hodil, kar se pri drugih Slovencih proti severu razen — bog hotel — več ne sliši.“

10. „Glagole, ki se pri Serbih v sedanjem času veršijo na *em* ali *im*, izgovarjajo oni v 3. osebi višobr. istega časa na *du*, na priliko: molidu, pišedu i. t. d.“

Tako izgovarjajo tudi Kekavci izpod Kostanjevice proti Brežcam, pa, ako se ne motim, tudi Kostelci ob Kupi.

11. „Namesto koju, govore ku, mesto koje, ke, mesto moja pa ma.“

Isto tako Kekavci imajo ki, ka, ko*) ob Kupi n. pr.

„D bro je vince
Iz Tanče gorice,
Blažene so ročice,
Ké so ga kopale;
Živit njega dragi Bog!
Čiga (r) je pivnica.“

Čiga me spominja g. Metelkotovega terdila na strani 204, da se več nikjer ne rabi; v mojem rojstnem kraju se ne govori drugač ko čigi, čiga, čigo. Nanosni *r*, kakor se iz pesmice vidi, se je povsod skorej izpuščati začel, n. pr.

Dokle mi je sod moker,
Mi je vsaki boter;
Kada mi je sod suh,
Mi je vsaki gluh.“

To je: donec eris felix, etc.

12. „Namesto *m* izgovarjajo na koncu sloga *n*, na priliko: vidil san ga stoputih.“

Ravno tako tudi Kekavci v Kosteli, na priliko: ja san ga gledal, ja bun dobil; tudi se čuje po več krajih reči namesto nesem, nes, namesto nebom, nem.

(Dalje sledí.)

*) Tako tudi kaže pregovor:

„V ko selo prišla,
Na to kolo prela.“

to je, „Si Romae es, romano vivito more.“

Človek, kateri s hripavim glasom to sporočilo uočí oznanuje, je poslanec nekega človekoljubnega Juda, kateri ima v najostudnejem kotiču svojo tako imenovano štacuno, kjer zoper vsako postavo prodaja in goljufava — tako srečen, da ga nihče ne izdá in ne kaznuje. On in tisti, kateri bi mogli ga v kazen potegniti, vejo dobro, kako in kaj storiti, da se postavi in gosposki v aržetu figa pomolí.

Marsikomu teh ubozih podzemljakov, kateri so se le to pot nastopili in kateremu je Adelfovo obočje in judnija, kar so kravi nove vrata, je to veselo sporočilo, kakor glas angelja sprave in mirú znad zemlje, ktera mu je zdaj preljut sovražnik. Druge šiplje oznanovanje tega veselega sporočila v želodcu in vesti, da se jim kerčita. Nimajo ga čvenka, in če ga imajo, ga hranijo za jutro. Kakih šest skup jih je, ki imajo en krajcar, s katerim se poganjajo za eno posteljo, za vodo, mjilo in ogenj za kuho. Novinci plačujejo koj, drugi tisiijo drage dnarce v pesti, viditi, kaj jim bo kdo za-nje ponudil.

Nihče se ne oglasi več. Med 3—500 naseljencov tega podzemlja jih je še samo 6 ali 7, kateri en krajcar za tako drago prenočenje imajo ali si ga morejo prihraniti. Kaj pa ostali? Ali ostanejo tû? Nikakor!

„Ktera gospá ali kateri gospod“, kričí Judov poslanec, „hoče prenočiti za pol krajcarja?“

„Jez, jez! Jez tudi! Tudi jez!“ se oglasi glasov nebrojno in rine k človekoljubu.

Dobro! dobro! nekoliko počakajte!“ vpíje in se brani. „Ali more ktera gospéj ali kter gospodov tû počakati, da se mu pérnica z blazinami perve verste, prenočišče, voda, mjilo in ogenj za kuho pripravi za pol krajcarja? No, sej je mjilo samo več vredno!“ (Gotovo, če bi kdo teh ljudí se čisto osnažil!)

Ali človekoljub ne spustí té priložnosti iz rók. Dobro vé, kako je mogoče tudi iz največje revšine še dnarjev izkresati.

„I, štiri gospé ali gospodje bodo dali vsak po pol krajcarja. To stori dva céla. Ti štirje mečejo potem slinko ali nek, in kateri verže prvi slinko, dobí posteljo z vodo, mjilom in ognjem za kuho. S tem se živimo!“

Nad Dantovem*) peklom je bilo zapisano: „Kdor tû noter stopi, nej pustí upanje zvunaj!“ V to peklo pa sprémi človeka tudi še upanje. Kako stermé očí vsih po verženem polkrajcarji, ki brez žvenka o tamotnem svitu latérne v blato pade! Kako sije veselje iz medlega vpríženega obraza srečnega, kateri je posteljo zadel! Še drug osnuje še enkrat za polkrajcarja pravdo z osodo, samo da si kipéče serce olajša. Tako nastavi Judov poslanec pod gaznimi latérami tû in tam trumo čveterih igravcov, ktere stermeči prežavci obdajajo. Sreča tistih, kateri zadenejo, goreča zgovornost Judovskega poslanca, kateri nebeske sladkosti pérnic perve verste za en krajcar popisuje, vleče marsikoga tû doli v nerazvozljavne kote cúnj in cap, da se po v kak blatnat kotič zaterkljanim polkrajcarju pripogje in z njim srečo skuša.

Ko je Judež vse aržete izpraznil in med štirimi igravci enemu srečo naklonil, gré s svojimi izvoljenci, da jih 4 po 4 na s slamo ali tuljami nabasano céhto, in po 12 do 16 — ne gledé na starost in spol — v kako ostudno majhno luknjo v Judovi hiši natlači.

Kar jih pa še v Adelfovem obočji ostane, se mota in preganja ostala poslednja, brezupna revšina po blatnatem kamnu, kakor je komu mogoče, novega britkega dneva

*) Dante je bil sloveč italiansk pésnik, kateri je zložil pesem „o peklu.“

pričakovaje. S časom vse potihne. V strašni tihoti je slišati premilo jokanje dojenčka. Slabotno in hripavo ga odmeva daljen berlog.

Blize stopimo. Laterna razsvetljuje zdaleč s slabim svitom vpadlo, zvenjeno obličje matere. Dete omolkne za trenutek in hrepeni po živežu, ktereга vir mu je menda že davno usahnil. Zgrudjena se ni premaknila; dar smo ji ponujali, pa branila se ga je vzeti, skrivaje se še bolj s svojim vélim obličjem. — To nam je presunilo serca z grozo, kakor pogled v neizrekljivo revšino človeškega serca.

Še druge, pa krepke roke so se stegovale za nami. Vidili smo toliko starčkov — kaj starčkov, le samo še njih kosti! — in bolnega siromaštva, da smo se mogli krepko braniti, ker smo prepričani bili, da tudi največje usmiljenje nezmožno ostane. Sklenili smo tedaj, z berzimi nogami se vrniti pod milo prosto podnebje božje na zemlji!

(Po nemškem.)

Novičar iz avstrijskih krajev.

Iz Ljubljane 20. novembra. — Kdor dosti po svetu hodi, dokaj vidi in sliši; kdor dosti časnikov bere, marsikaj zvé. Tako smo unidan brali v „Laib. Zeitg.“ potopis neke Nemke od sušca t. l. in iz njega zvedli, da je cestno blato na Krasu belo, da na terzaški césti so samo beli junci vpreženi, in o čudo! da so Krašovci rujavi ali rujavkasti, junci njih pa béli, kar je v severni Nemčiji ravno narobe!! Al kaj družega je še modra gospá vidila, namreč da krajnske perice samo v merzli vodi peró perilo, pa je vendar belo kot snég, — da je Kras kakor če bi bil hudič tû oral i. t. d. — Pa pustimo ženi dolge laze in — kratek pogled, in vzemimo rajši dunajski časnik „Presse“ list 261 v roke. Tû beremo nek čuden svét za kmetijstvo naše. Na najvišjo stopnjo namreč ga povzdigniti, je treba Krajncem šlezkih delavcov in poslov. Ne vémo, ali so šlezki delavci kaj več vredni kakor krajnski, to pa vémo, da krajnska dežela po ptujih kmetovavcih in živinorejcih dosihmal še ni tiste koristi in slave doségla, kakor nekteri mislijo. Ako bi bil gosp. dopisnik §§. iz Ljubljane le en list od „Presse“ poprej bral (260), bi gotovo ne bil pisal svojega izveličavnega šlezkega dopisa, kjer pravi: „die meisten der gut bewirthschafteten Oeconomien haben ihre Arbeiter aus Schlesien kommen lassen, und nur langsam richten sich hierländische Arbeiter nach jenen ab. Nachdem aber der Erfolg den Versuch gekrönt hat, sollte man nicht länger zögern, den deutschen Wirthschaftsbetrieb hier ganz heimisch zu machen,“ to je: „večidel dobro obdelanih kmetijstev je dobilo svoje delavce iz Šlezije, pa le počasi se začnejo domači delavci po njih ravnati. Ker je pa poskušnja dobre nasledke pokazala, naj bi se ne pomišljevali dosti, nemško kmetovanje tû povsod vpeljati.“ — Ali je res toliko šlezkih delavcov na krajnskih kmetijstvih, nam nihče ni mogel povedati; na skrivnem kje morajo tedaj biti! Pa čuda, da ravno en list pred tem piše v „Presse“ dopisnik iz Krakove v Galiciji sledeče: „Die Vorschläge zur Hebung dieser Uebelstände waren in den letzten Jahren sehr zahlreich. Man führte zuerst schlesische und mährische Arbeiter ein, deren Thätigkeit aber weit hinter den Erwartungen zurück blieb. Kein Theil war zufrieden; die Grundherren klagten über Indolenz der Fremden, diese wieder, wahrscheinlich weil sie in Galizien die angeschafften Goldgruben nicht fanden, ergaben sich dem Müsiggange und allen Lastern, welche dieser gewöhnlich in seinem Gefolge führt“, to je: „kmetijstvo na boljše stopnjo spraviti, je bilo poslednje leta marsikaj nasvetovano. Najpervo so pisali po šlezke in moravske delavce, katerih delavnost pa ni bila taka, kakor se je pričakovalo. Nihče ni bil dovoljin; posestniki so tožili, da so ptujci zanikerni, ti pa so začeli postopati in vse hudobije vganjati, ktere iz

postopanja izvirajo, menda zato, ker jim v Galiciji niso cekini v žepe leteli, kakor so se nadjali. — Tako, dragi §§! se čuje vés drug glas v ravno tistem časniku!

Novičar iz raznih krajev.

Za poravnanje deželnih potreb in potreb za odvezo zemljiš v upravnem letu 1857 so za razne kronovine sledeče naklade od vsacega goldinarja vsih cesarskih dnarjev predpisane, in sicer: v zdolji Avstrii 12 kr., v gornji Avstrii 24 kr., na Solnograškem 25 kr., na Stajarskem 20 kr., na Koroškem in Krajnskem 23 kr., v Istri 13 kr., na Goriškem in Gradiškem 17 kr., na Tiroljskem in Forarlberskem 9 kr., na Českem 10 kr., na Moravskem in Šleskem 12 kr., v izhodni Galiciji in Levovu 34³/₄ kr., v zapadni Galiciji s Krakovo 35²/₄ kr., v Bukovini 22 kr., v Dalmaciji 7 kr., v Pešti, Budi, Požunu in Šopronu 34³/₄ kr., v Košicah 36 kr., v Veliko-varadinu 34³/₄ kr., na Erdeljskem 22 kr., na Horvaškem in Slavovskem 37²/₄ kr., v Vojvodini 28 kr., v Lombardii 5 kr. in na Beneškem 1²/₄ kr. — C. k. ministerstvo notranjih opravil je s posebnim sklepom zaukazalo, da zamore soseska na svojem lastnem svetu, če ta svet tudi več ko 200 oralov meri, se pravice za lov samo tedaj poslužiti, če jo po politični oblasti v najem dá, in ni pripušeno, se tajiste ne po soseskih gojzdnarjih poslužiti, ne je v najem dajati brez privoljenja politične gosposke. — Iz Dunaja zvémo, da so presvitli Cesar néki že dovolili armado tako zmanjšati, da ne bo več kot 95 milijonov gold. stroškov vzrokovala. V letu 1856 je prizadjala armada 123,833,837 fl., v letu 1855 pa 216.131.228 fl. stroškov. — Brati je bilo te dni, da se je v Moldavi in Valahii punta bati in da je turška vlada namenila, armado v Valahio poslati, ktere vodja bi imel biti Omer paša, kateri je bil v Bagdad namenjen. Danes pa zvémo, da vseh teh govoríc ni nič res. — Serbski zarotniki so že obsojeni. Dva sta bila kot nedolžna spoznana, 4 je najvišja sodnija k smerti obsodila, pa knez jim je prizanesel smert in je vsacega za vse žive dni v hudo ječo obsodil. Enako sta tudi dva černogorska zarotnika svojo hudobijo z življenjem mogla plačati. — Omenili smo že, da v Lizabonu rumeni ali amerianski mačuh silno razsaja. Odjenjala je sicer nekoliko ta bolezen, pa vendar še vedno močno ljudi mori. Strah in plah veže serca vsih in v taki stiski od vsih strani hvalijo močno mladega kralja, kateri serčno obiskuje bolnike v bolnišnicah in tako ljudstvo tolaži. — Velikan iz starih časov, orjašk hrast stoji v gornji Avstrii, kteremu menda ni več para na zemlji. Visokosti ni tako znamenite, kar mu je spomladi 1856 vihár verh odlomil. Po debelosti je pa cël velikan, ker méri njegov premérnik 5¹/₂ sežnjev! Nekterih njegovih vej premérnik pa je 3 do 4 čevlje. Vsako leto dá po 10 do 12 vagónov želoda. — Več let se že poganja nek mož goréce za to, da bi iz mesta Suez na rudečem morji do reke Nila vodotok skopali, po katerem bi barke po veliko veliko krajši poti v Indijo jadrane, kakor doslej okolj cele Afrike. Veliko napotij je imel ta mož v svojem prizadevanju in jih še ima. Zlasti dežela, ktera bi o sedanji vojski v Indii največji dobiček imela po tem vodotoku, se mu je najdalje zoperstavljala, namreč angležka, dasiravno še zdaj neče očitno od svoje terme odjenjati. In ta mož je g. Leseps z imenom, Francoz. Te dni se je vrnil iz Francozkega na mesto svoje delavnosti. Na Dunaji so ga presvitli Cesar prav milostljivo sprejeli, ministri in drugi visoki gospodje častno gostovali, kakor tudi v Terstu, od kodar je 17. t. m. v Carigrad odrinil, s svéstim zaupanjem, da bo tû angležkega poslanca zdaj boljih misel najdel. Rekel je, da ne gré iz Carigrada, preden ne dobí od turške vlade privoljenja, svoj namen izpeljati.